

עין משפט
נר מצוה

קא:

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

מסורת הש"ס

גם אלה משלי שלמה אשר העסיקו אנשי חוקיה. היינו תלמידי חוקיה כדקיימא לן בהשואפין כבבא בתרא (דף טו.) חוקיה וסיעמו כבמו משלי. מכלל דחוקיה היה מלמד לכל וכדאמרינן (ג' ע"ב דף טז.) נעץ חרב על פתח בית המדרש וכל שכן שלמשה נצו לימד: מכל עורה עפרה נצו. ללמוד: שכלו בעליה. שלא נצו לנקט לפני הקב"ה במשלה אלא נצו בעליה שאמרו דברים של נחמן שאין להם תשובה: **הבכרה אהת סיא.** וכי אין לך בכרה יותר. תשובה ניחמת הישנו ועלמה לו: מנשה. נא בעליה שלא להפסל למקום אלא לבסוף אם לא מושיעי מה העויל לי שקראתי לך יותר מאשר אלהות היינו דמתי ויכנע לפני (ה') אלהי אבותיו מכלל דעד השתא לפני אלוהות אחרים נכנע: סגא. כי אמרינן דהוגה את השם בנאותיותיו אין לו חלק לעולם הבא כגבולין אצל במקדש לא שהי כשם היו מנרכין: **ולשון עגה.** אפילו במקדש לא. לשון עגה לעו שאינו הוגה בנאותיותיו כגבולין אצל אלה לעוין עגה לשון עגה (שם) מ"ר. ל"א עגה לשון עוגה מקום שיש בו חבורת בני אדם שמדברין דברי חול. כגבולין קרי חון למקדש ואסור לפרש שם כן ארבעים שמים גשון עגה חון למקדש ואי עבד אין לו חלק אצל גשון קדש אינו נענש כל כך וכמקדש הואיל ונהגו להזכיר פירושו אינו נענש: שריבע עס. שריבע את ישראל והשפילים: עשה מריבה בעם היריבם אלו עם אלו כעסק עבודת כוכבים זה עובד זה עובד זה עובד זה עובד לדי מחיה נידו ונצו לדי מחלוקת: שניבע ולא ראה. היה סכור להביט יפה ולעמוד על דבר עיקר ולא ראה שטעה כדאמרינן לקמן ראה אש יוצאה מאמתו וכו': **נתמכת כננין.** של מזרים שנתוהו כננין במקום לננה כדמפרש בגדה"א שאמר לו משה להקב"ה אמה הרעות נגש הזה שעשיתו אם אין להם לננין משימין ננייהם של ישראל כננין אמר לו הקב"ה קוים הם מכלין שגלי לפני אילו הם חיים היו רשעים [גמורים] ואם תרצה מנסה והוא אחד מהן הלך והוליא את מיכה. ל"א נתמכת עסק כננין עד שעשה מן כדאמרינן (פסוק דף יא.) כל

העסק כננין מתמכת: הוא סכר איכו מליך. ולכן נחמתי שבע כן כברי וקצן כל ישראל אילו והיה רוצה ללמוד כדמתי במקרא (ש"ב כן: איכו מליך. ולכן נעשה יועץ לאכשלוס כדי שמשבו המלוכה מדוד לאכשלוס ויזן כך ויזן כך יתגבלל הדבר ומשבו אלו: על מי מריבה. שכעון שאמר שמעו נא המורים) נענש ולא נכנס לארץ ישראל: ומנא לן דלא אסי. ירבעם לעלמה דלמי והכי נמי מפרש לקמיה) נכלהו שלשה מלכים וארבעה הדיוטות: הוכיח אם שלמה. כדמפרש ואזיל דלמר דוד אביך וכו': ומפני מה נענש שהוכיחו כרכים. לבישו: פרץ פרעות כחומה כדי שיעלו. (ירדו) ויכנסון כריו: והאם גדרם אוסם כדי לעשות אנגריא. כדי שיכנסו כשערים לידע מי נכנס כדי לגבות ממם לנת פרעה מ"ר. ל"א כסגר השערים ועשה מגדל לנת פרעה על אחד מן השערים וכולם עובדים דרך שם כדי שיהיו מנזיין עמה לכבדה ולעבדה. כל עבודת בית המלך קרי אנגריא. ל"א שהיה רגיל שלמה לטגור לתמוה העורה ומנעו מפתחות בידו ודרכו של מלך לישן ג' שעות ביום ישראל עומדין על העורה עד שיעמוד המלך ואמר לו ירבעם אמה רוצה שימנו לך אנגריא לנת פרעה אלא שמתן להם מפתחות: (איבים) [אם] המלוא. אחת מן הפרעות גדר ומלאו לכותל החומה וכנה שם מגדל לנת פרעה ולאנשים שעובדין לה. לעיל מהאי קרא כתיב ירם יד במלך כלומר קס בדברים כנגד המלך ומרד נצו: חלץ ספילין כפניו. שהיה לו לפנות לגד אחר מפני אימת מלכותו ולחלץ סלף כפניו. ל"א מולך ספילין כפניו לכל להתירם כנגדו כחוקיה: חלץ ספילין. אין נכון להיות כגלוי רשע לפני המלך (והוא החליל כמרד כן להראות ולומר לו שאינו נוהג כמלך: גמירי דאין ישיבה. הלכה למשה מסיני ולא מקרא: סטובי רשע אצל לדיק. ואומר להם לעמוד להם ללם אחד בבית אל ואחד בן הסכימו עמו: אמר לו רשע לדיק סלקא דעסק כנרא כירבעם פלה לעבודה כוכבים אלא לנסיונה כני. אם דעתו שלם עמו נתלדי כדבר וכן היה מטעה רשע לדיק עד שהיו כולן חתומים שהיו היו רוצים ושבו לא היו יכולים למורד כהן: ואף

תורה אור השלם

- 1. גם אלה משלי שלמה אשר העסיקו אנשי חוקיה וסיעמו כבמו משלי.
- 2. חזקיהו וסיעמו כבמו משלי.
- 3. נעץ חרב על פתח בית המדרש וכל שכן שלמשה נצו לימד: מכל עורה עפרה נצו.
- 4. ללמוד: שכלו בעליה.
- 5. נצו לנקט לפני הקב"ה במשלה אלא נצו בעליה שאמרו דברים של נחמן שאין להם תשובה: הבכרה אהת סיא.
- 6. וכי אין לך בכרה יותר. תשובה ניחמת הישנו ועלמה לו: מנשה.
- 7. נא בעליה שלא להפסל למקום אלא לבסוף אם לא מושיעי מה העויל לי שקראתי לך יותר מאשר אלהות היינו דמתי ויכנע לפני אלהי אבותיו מכלל דעד השתא לפני אלוהות אחרים נכנע: סגא.
- 8. כי אמרינן דהוגה את השם בנאותיותיו אין לו חלק לעולם הבא כגבולין אצל במקדש לא שהי כשם היו מנרכין: ולשון עגה.
- 9. אפילו במקדש לא. לשון עגה לעו שאינו הוגה בנאותיותיו כגבולין אצל אלה לעוין עגה לשון עגה (שם) מ"ר.
- 10. ל"א עגה לשון עוגה מקום שיש בו חבורת בני אדם שמדברין דברי חול. כגבולין קרי חון למקדש ואסור לפרש שם כן ארבעים שמים גשון עגה חון למקדש ואי עבד אין לו חלק אצל גשון קדש אינו נענש כל כך וכמקדש הואיל ונהגו להזכיר פירושו אינו נענש: שריבע עס.
- 11. שריבע את ישראל והשפילים: עשה מריבה בעם היריבם אלו עם אלו כעסק עבודת כוכבים זה עובד זה עובד זה עובד זה עובד לדי מחיה נידו ונצו לדי מחלוקת: שניבע ולא ראה.
- 12. היה סכור להביט יפה ולעמוד על דבר עיקר ולא ראה שטעה כדאמרינן לקמן ראה אש יוצאה מאמתו וכו': נתמכת כננין.
- 13. של מזרים שנתוהו כננין במקום לננה כדמפרש בגדה"א שאמר לו משה להקב"ה אמה הרעות נגש הזה שעשיתו אם אין להם לננין משימין ננייהם של ישראל כננין אמר לו הקב"ה קוים הם מכלין שגלי לפני אילו הם חיים היו רשעים [גמורים] ואם תרצה מנסה והוא אחד מהן הלך והוליא את מיכה.
- 14. ל"א נתמכת עסק כננין עד שעשה מן כדאמרינן (פסוק דף יא.) כל

מוסף רש"י

- 1. דאין ישיבה בעורה.
- 2. דאין כבוד שמים כק.
- 3. ואפילו נחלף הכרת אין להם שם ישיבה כדמי (ישעיהו) ועומדים מעל לו (דניאל) קרבת על חד מן קרימיה (סוטה) א: ופלא (דברים) (עמוד) שמת
- 4. נענש העומדים שם לפני ה' (יוחא) (סוטה) ולא עלתו בה ישיבה שם אלא למלכו בית יהודה. שפניו כתיב ישיבה שמת (ש"ב) ויבא המלך דוד וכו' (ש"ב) וישי' ע"ס

ראו שמושיען של ישראל במים הוא לוקה אמר ר' כל הבן הילוד היאורה תשליכהו והן לא ידעו שעל עסקי מי מריבה לוקה ומנא לן דלא אתי לעלמא דאתי דכתיב יוהי בדבר הזה להטאת בית ירבעם ולהכחיד ולהשמיד מעל פני אדמה להכחיד בעולם הזה ולהשמיד לעולם הבא אמר רבי יוחנן מפני מה זכה ירבעם למלכות מפני שהוכיח את שלמה סגר את פרץ עיר דוד אביו אמר לו דוד אביך פרץ פרצות בחומה כדי שיעלו ישראל לרגל ואתה גדרת אותם כדי לעשות אנגריא לנת פרעה ומאי וזה אשר הרים יד במלך אמר רב נחמן שחלץ תפיליו אמר רב נחמן גמות הרוח שהיה בו כירבעם טרדתו מן העולם שנאמר יו"אמר ירבעם בלבו עתה תשוב הממלכה לכתי דוד אם יעלה העם הזה לעשות זבחים בבית ה' בירושלים ושכ לב העם הזה אל אדוניהם אל רחבעם מלך יהודה והרגוני ושכו אל רחבעם מלך יהודה אמר ר' גמירי דאין ישיבה בעורה אלא למלכי בית יהודה בלבד כיון דחוו ליה לרחבעם דיתבי ואנא קאימנא סברי הא מלכא והא עברא ואי יתיבנא מורד במלכות הואי וקמלין לי ואולו בתריה מיד יו"ועץ המלך ויעש שני עגלי זהב ויאמר אליהם רב לכם מעלות ירושלים הנה אלהיך ישראל אשר העלך מארץ מצרים וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בן דוד מאי יו"ועץ אמר רבי יהודה שהושיב רשע אצל צדיק אמר להו חתמיתו על כל דעבידנא אמרו ליה ליה אמר להו מלכא בעינא למיהו אמרו ליה הן כל דאמינא לכו עבידתו אמרו ליה הן אפילו למפלח לעבודת כוכבים אמר ליה צדיק ח"ו אמר ליה רשע לצדיק ס"ד דנברא כירבעם פלה לעבודת כוכבים אלא למינסיהו הוא דקא בעי אקבליתו למימריה ואף